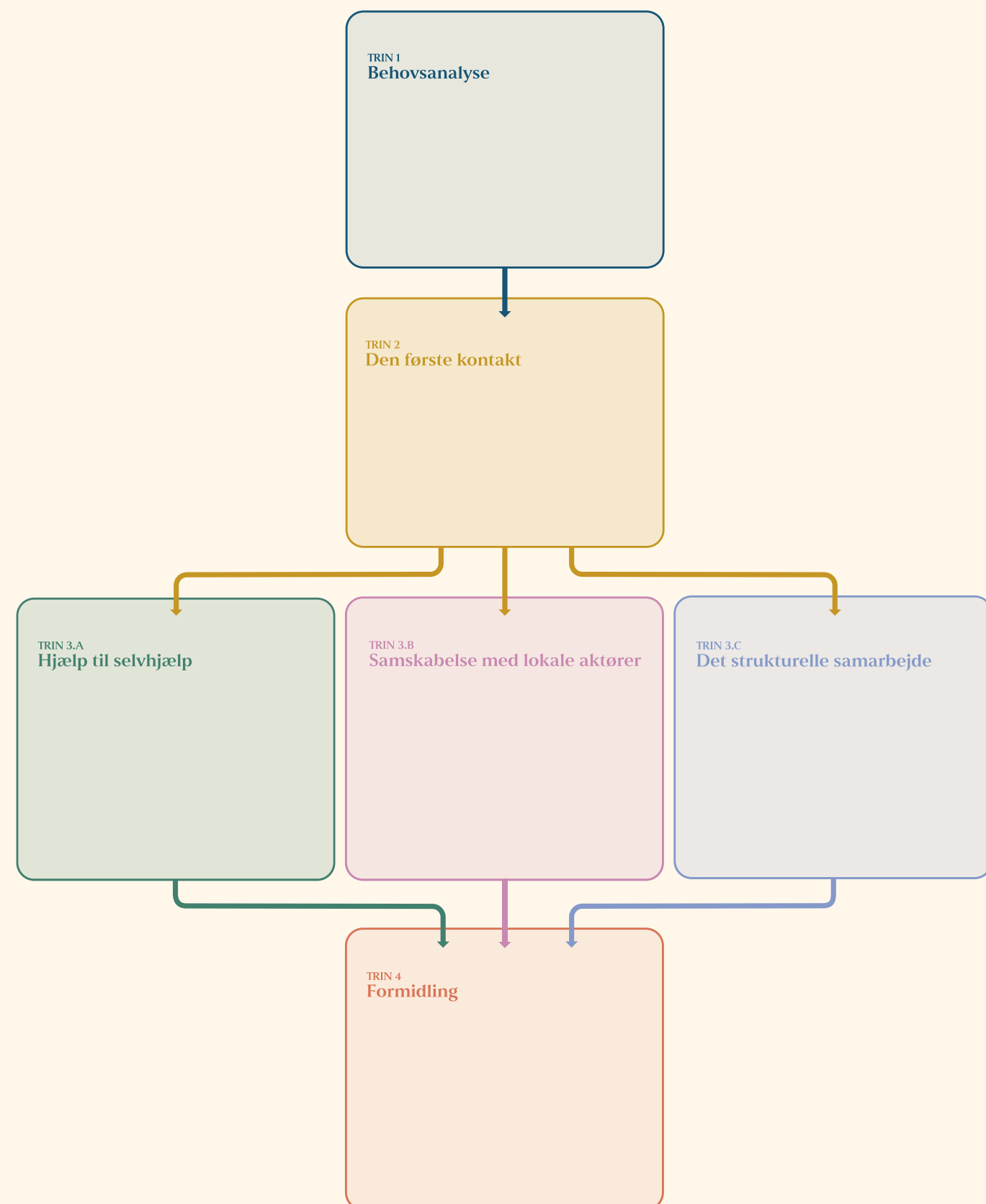

Case- katalog

VEJVISEREN

INDHOLD

TRIN 1 Behovsanalyse

- Case A: At ringe på døren for at få en forståelse af nyt boligområde side 6-7

TRIN 2 Den første kontakt

- Case A: At invitere byen indenfor til et fælles dialogmøde side 10-11
- Case B: Ryk arbejdspladsen ud af huset side 12-13
- Case C: Men hvor blev borgerne af? side 14-15

TRIN 3.A Hjælp til selvhjælp

- Case A: Når der lige mangler et skub fra en professionel aktør side 18-19
- Case B: Hjemme hos familien Sommerhave – inspirationsdag om hverdagsbæredygtighed .. side 20-21

TRIN 3.B Samskabelse med lokale aktører

- Case A: Naturformidling udviklet med lokalt interessefællesskab side 24-25
- Case B: Grejs Byfest – understøttelse af årlige traditioner i lokalsamfund side 26-27

TRIN 3.C Det strukturelle samarbejde

- Case A: Vaskekonerne i Nødebo – lokalhistorisk forløb for børnehaver side 30-31
- Case B: Bogambassadørkorpset side 32-33

TRIN 4 Formidling

- Case A: Synliggørelse af lokalhistorisk vandring i Thise side 36-37
- Case B: Fornyet omtale af Boeslunde Mindepark side 38-39

TRIN 1

Behovsanalyse

At ringe på døren for at få en forståelse af nyt boligområde

Sted: Brovangsvej kvarteret i Skibstrup, Helsingør Kommune

Metode: Desk research og mini-interviews

Aktiviteter:

I Helsingør Kommune satte vi os for at undersøge, hvorvidt vi som bibliotek skulle søge at understøtte den lokale sammenhængskraft i et nybygget boligområde i landsbyen Skibstrup. Boligområdet er opført i 2019 og ligger små 10 km fra hovedbiblioteket i Helsingør og ca. 6 km fra nærmeste lokalbibliotek i Hornbæk. Vi havde derfor en antagelse om, at borgerne i dette område ikke bruger det fysiske bibliotek så ofte.

Vi startede med at lave desk research for at få en indledende forståelse af lokalområdet og fandt blandt andet ud af, at det er et område med stor udskiftning blandt beboerne. Området består af 128 boliger, og der er ikke noget naturligt samlingspunkt for beboerne i form af et fælleshus, en legeplads eller lignende. Beboerne er en blanding af børnefamilier og seniorer. Der er ingen lokale foreninger eller kommunale institutioner i selve Brovangsvej kvarteret.

For at få en lidt mere dybdegående forståelse for beboerne i området og deres fællesskabsfølelse, interesser, behov, brug af eksisterende kulturtilbud, osv. besluttede vi at tage ud i området og tale med de lokale. Inden vi tog afsted, kontaktede vi grundejerforeningens bestyrelse, fortalte dem om vores projekt og fik dem til at orientere beboerne om, at vi ville gå en runde i kvarteret og ringe på dørene. Vi udarbejdede en meget

kort interviewguide med en introduktion til os og vores formål med besøget samt nogle få spørgsmål omkring beboerens tilknytning til området, indtryk af kvarteret, interesser og biblioteksbrug. Det vigtigste for os var at finde frem til, om beboerne kunne se det meningsfulde i, at vi som bibliotek ville igangsætte aktiviteter i lokalsamfundet, og i så fald hvilke aktiviteter, der kunne være interesse for. Denne interviewguide tog vi udgangspunkt i, når vi ringede på dørene.

I alt gennemførte vi 56 mini-interviews og fandt blandt andet frem til, at 66% af de adspurgte var interesserede i, at vi som bibliotek indtog en aktiv rolle i forhold til at understøtte den lokale sammenhængskraft. Derudover fandt vi frem til, at der foregik meget få sociale arrangementer i kvarteret. Tidligere havde nogle beboere planlagt en fastelavnsfest, men det var ikke blevet til en fast tradition endnu. Mange gav udtryk for, at de hilste på naboerne, men egentlig ikke rigtig kendte dem. Vi fik indtryk af, at sammenhængskraften i det lille bysamfund var lav.

Baseret på vores indledende behovsanalyse besluttede vi, at det gav mening, at vi som bibliotek gik videre med idéen om at forsøge at understøtte nye fællesskaber i Brovangsvej kvarteret. Næste trin var at finde ud af, hvordan vi kunne gøre det, og hvilke lokale aktører der skulle involveres.

Fotograf: Helsingør Kommunes Biblioteker

Opmærksomhedspunkter:

- Desk research kan give overraskende meget brugbar viden om et udvalgt landsbysamfund, og det kan godt betale sig at gå grundigt og systematisk til denne opgave. God desk research kan sætte en tydelig retning for de efterfølgende aktiviteter og afhjælpe, at der bliver brugt tid på unødvendige eller ineffektive tiltag.
- Det kan virke grænseoverskridende at skulle opsøge fremmede mennesker og stille dem spørgsmål om dem selv, men det bliver hurtigt nemmere og kan give meget værdifuld viden, som ikke kan afdækkes gennem desk research.
- Lidt har også ret. Det er givende, men også ressourcekrævende at gennemføre mange kvalitative interviews. Hvis tiden er knap, kan det stadig give mening at udføre nogle få mini-interviews for at få et indtryk af, hvem der bor i det udvalgte område.

Jeg synes, at det er en rigtig god idé, at I kom ud til os. Før var biblioteket mere fjernt for mange her. Det var dejligt, at I var nysgerrige efter at finde ud af, hvem vi er.

— Karen, beboer i Brovangsvej kvarteret

TRIN 2

Den første kontakt

At invitere byen indenfor til et fælles dialogmøde

Sted: Hallund, Brønderslev Kommune

Metode: Åbent borgermøde og faciliteret samskabelsesproces

Aktiviteter:

Efter den indledende behovsanalyse besluttede vi at tage første skridt i kontakten til lokalsamfundet i Hallund. Formålet var at skabe en direkte dialog med borgerne og få en fornemmelse og forståelse af deres perspektiver på byen, dens potentialer og udfordringer.

Vi valgte at invitere bredt ud til et åbent borgermøde i lokalsamfundet. Inden mødet kontaktede vi formanden for den lokale borger- og idrætsforening for at sikre lokal opbakning og for at sikre os, at vi ikke placerede mødet på et tidspunkt, hvor de lokale åbenlyst ikke kunne deltage. Trods indledende desk research var vi ikke bekendt med de forskellige mindre fællesskaber, som allerede eksisterede i byen. Efter samtale med formanden stod vi selv for rekrutteringen ved at annoncere mødet i byens lokale Facebook-gruppe med to opslag over en periode på to uger.

Mødet blev afholdt en mandag eftermiddag i det lokale forsamlingshus. I alt deltog 10

borgere, herunder både engagerede ildsjæle og andre nysgerrige beboere. Udover de 10 borgere deltog biblioteket med to medarbejdere, som faciliterede mødet.

Mødet blev struktureret omkring åbne spørgsmål og øvelser:

- Velkomst og introduktion
- Hvad kendetegner Hallund Hollensted som sted at bo?
- Hvilke drømme har borgerne for byen?
- Hvordan kan borgernes drømme omsættes til handling?

Vores rolle var bevidst faciliterende. Vi bidrog med rammesætning og struktur, men lod borgerne selv definere indholdet og bringe idéer i spil. Målet var at skabe et rum, hvor borgerne kunne mødes, udveksle perspektiver og begynde at se nye muligheder i fællesskab.

Mødet resulterede i en række konkrete idéer til aktiviteter og fællesskaber, herunder krea- og strikkefællesskab, fællesspisning,

Facebook-opslag lavet af Brønderslev Bibliotek

bytteordninger og naturaktiviteter. Samtidig blev der peget på bredere udviklingsspor, fx ønsket om at styrke byens synlighed og skabe bedre forbindelser mellem børnefamilier.

På baggrund af mødet fik vi ikke kun værdifuld indsigt i lokalsamfundet, men også etableret en kontakt til borgere, der ønsker at arbejde videre med udviklingen af byen. Dermed fungerede mødet som en vigtig bro mellem analyse og handling.

Derudover blev vi mindet om, at ting og udvikling tager tid. Tålmodighed er en dyd. Nogle gange opstår idéer først flere måneder senere.

Opmærksomhedspunkter:

- En bred og åben invitation (for eksempel gennem lokale sociale medier) kan være en effektiv måde at nå ud til både engagerede borgere og de borgere, som endnu ikke er engageret i lokalsamfundet.
- Det er værdifuldt at skabe tidlig kontakt til lokale nøglepersoner, da det kan øge tilliden og deltagelsen.
- En faciliterende rolle, hvor borgerne selv sætter retningen, kan styrke ejerskab og engagement. Hertil er det vigtigt, at man har en meget tydelig rammesætning.
- Det første møde behøver ikke samle mange deltagere for at være værdifuldt. Selv en mindre gruppe kan skabe stærke relationer og danne grundlag for videre arbejde.
- At skabe et fysisk møderum, hvor borgere kan tale sammen om deres by, kan i sig selv være en vigtig første intervention i lokalsamfundet.

Ryk arbejdspladsen ud af huset

Sted: Svenstrup, Slagelse Kommune

Metode: Opsøgende og relationsbaseret borgerinddragelse

Aktiviteter:

I Slagelse Kommune ønskede vi at få en tættere relation og kommunikation med lokalbefolkningen i Tårnborghområdet. Derfor aftalte vi med den lokale børnehave Kildebakken, at biblioteket måtte bruge et af lokalerne i dagtilbuddet som kontor én gang om måneden fra september 2024 til projektets udgang.

Hensigten med at rykke arbejdspladsen ud af biblioteket og ind i en anden kommunal institution var at gøre biblioteket synligt og styrke tilgængeligheden for borgerne i Tårnborgh til det lokale bibliotek samt at gøre biblioteket klogere på, hvilke idéer borgerne i Tårnborgh har til, hvordan biblioteket kan være mere aktuelt i deres hverdag og for den lokale sammenhængskraft.

I forbindelse med den månedlige arbejdsdag i Kildebakken lavede vi aktiviteter med børnene og deres pædagoger, fx højtlesninger, bogvogter-kurser, rimmakker-leg m.m. Derudover informerede vi forældrene om månedens aktivitet med henblik på, at de kunne lege eller arbejde videre med den derhjemme.

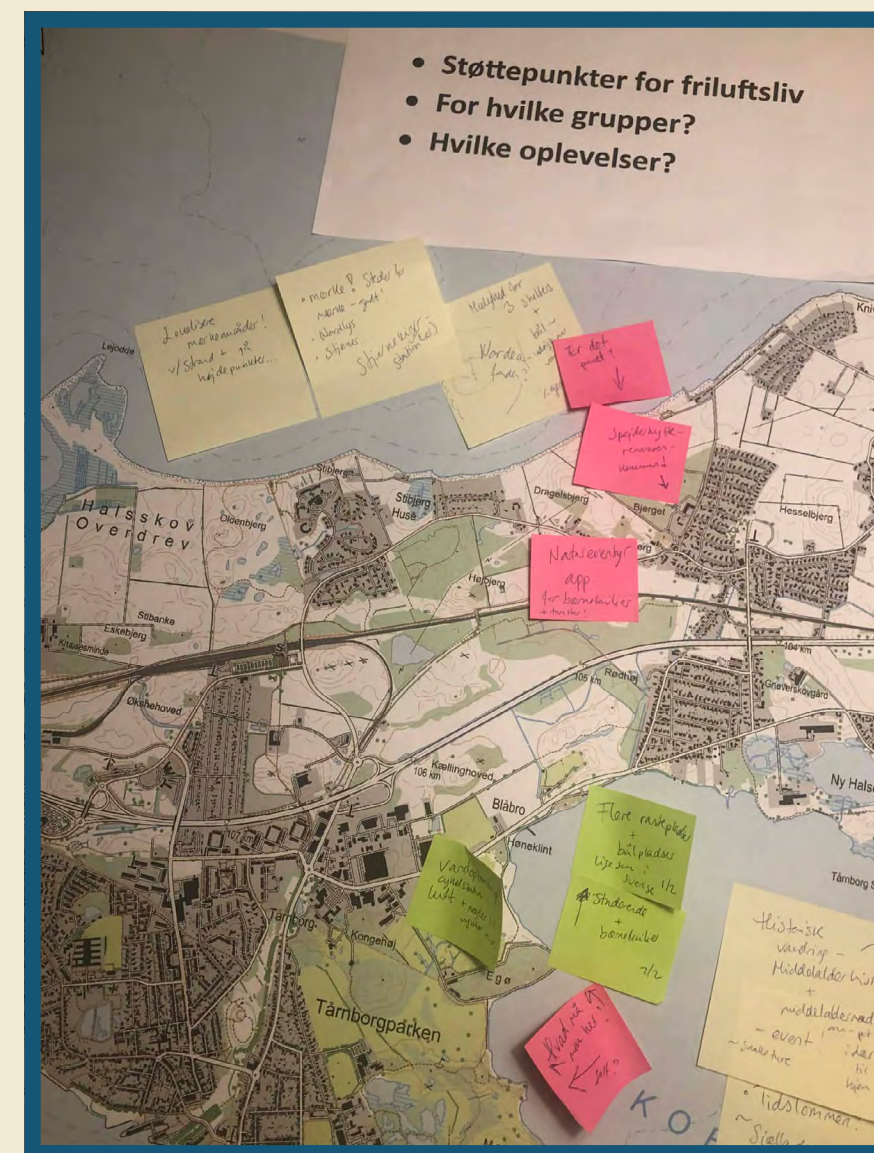
Vi talte også med personalet om, hvad de kunne tænke sig, at vi lavede næste gang, vi kom og spurgte dem, om der var noget, de havde brug for, at vi tog med fra biblioteket ved næste besøg. Ydermere informerede vi borgerne i Tårnborgh, bl.a. via lokalbladet, om

hvornår, de kunne komme og møde os i Kildebakken.

Vi afholdt også et par borgermøder i Kildebakken efter lukketid, hvilket øgede vores kontakt med borgerne og var med til at synliggøre, at biblioteket er et fællesskabsskabende rum – også uden for sin egen matrikel.

Opmærksomhedspunkter:

- I kommunale institutioner er der ofte flydende kontorpladser og clean desk-politik. Hvorfor ikke bruge de tilgængelige kontorpladser rundt om i kommunen og derved komme tættere på lokalbefolkningen?
- At rykke kontorpladsen fra biblioteket til en anden kommunal institution – i dette tilfælde et dagtilbud – er supernemt. Vi er på samme kommunale netværk, så arbejdscomputeren kobler sig selv automatisk på, hvilket er meget praktisk.
- Det er en god idé med en fast månedlig dag, så borgerne ved, hvornår de kan forvente at møde dig i deres lokalmiljø.
- For at understøtte bibliotekets relevans for borgerne er det en god idé at tænke i en relationsdannende aktivitet det sted, hvor man har rykket sin kontorplads hen.

Fotograf: Slagelse Bibliotekerne

Men hvor blev borgerne af?

Sted: Brovangsvej kvarteret i Skibstrup, Helsingør Kommune

Metode: Opsøgende og relationsbaseret borgerinddragelse

Aktiviteter:

Baseret på en indledende behovsanalyse blandt beboerne i Brovangsvej kvarteret i Skibstrup, planlagde Helsingør Kommunes Biblioteker et opstartsmøde for lokale med interesse for at være med i et kreativt fællesskab. Der var flere af de lokale, som vi havde lavet mini-interviews med, som havde fortalt os, at de godt kunne lide at strikke, hækle, osv., men de savnede et fællesskab omkring dette i deres lokalmiljø. Formålet med opstartsmødet var at samle de interesserede og lade dem selv forme det nye fællesskab.

Vi forventede, at der ville dukke en del lokale borgere op til opstartsmødet, fordi de jo selv havde fortalt, at der var et reelt behov for denne type fællesskab. Til vores skuffelse kom der kun tre borgere; en enlig ældre kvinde, Karen og et ældre ægtepar, hvor manden tydeligt gav udtryk for, at han ikke ønskede at invitere naboerne hjem til krea-hygge.

Heldigvis indvilgede Karen i at være tovholder for det nye fællesskab på trods af,

at både hun og vi var skeptiske i forhold til, om det kunne lykkes at etablere et fællesskab, når nu så få dukkede op til opstartsmødet. Vi hjalp Karen med at planlægge det første møde og formidle om det blandt de andre beboere.

Interessen for fællesskabet var heldigvis større end forventet, og til første møde hos Karen kom der 10 lokale beboere i forskellig alder, som alle var meget begejstrede for initiativet. Der blev spist kage og drukket kaffe, sludret og udvekslet strikketips og -opskrifter. Karen var meget glad bagefter og gav udtryk for, at det var lige præcis sådan et fællesskab, hun havde savnet. De planlagde allerede næste møde, mens de var samlet hos Karen og aftalte også at invitere flere naboer med næste gang. Fællesskabet er sidenhen blevet udvidet, og der er nu 17 faste deltagere, som også laver andre aktiviteter sammen.

Jeg er meget glad for, at I satte aktiviteter i gang her i vores område. Vi har fået et rigtig godt fællesskab med strikkeklubben, selvom jeg var lidt skeptisk efter første møde. Vi må se, om vi kan starte flere nye fællesskaber, men i hvert fald er strikkeklubben et tilløbsstykke. Vi har da også fået øje på jeres andre kulturtilbud.

— Karen, beboer i Brovangsvej kvarteret

Opmærksomhedspunkter:

- Selvom der er identificeret et reelt behov for en type fællesskab, er det ikke ensbetydende med, at de lokale støtter op om initiativet fra start af. Gør det meget nemt for de lokale at dukke op – fx ved at afholde møder, der hvor de bor på et tidspunkt, der kan passe ind i en travl hverdag.
- Det kan være værd at holde fast i idéen, selvom der ikke dukker mange borgere op til et første møde. Nogle gange tager det lidt længere tid at vække interessen.
- Selvom vi kan have lyst til at igangsætte nyskabende eller anderledes fællesskaber, kan de simple, velkendte fællesskabstyper være de mest bæredygtige.
- Det at finde en engageret, lokal nøgleperson er afgørende for at etablere og forankre nye fællesskaber.

Fotograf: Helsingør Kommunes Biblioteker

TRIN 3.A

Hjælp til selvhjælp

Når der lige mangler et skub fra en professionel aktør

Sted: Tikøb, Helsingør Kommune

Metode: Idéudvikling, procesfacilitering og samskabelse

Aktiviteter:

Under et Sankt Hans-arrangement for børn i landsbyen Tikøb, som Helsingør Kommunes Biblioteker havde taget initiativ til, mødte vi en lokal ildsjæl, Niels. Niels fortalte, at han længe havde tænkt på at opstarte en familiespejdergruppe i Tikøb. På Tikøb Kirkes grund står en fin spejderhytte, som ikke havde været brugt i mange år, men Niels havde en fornemmelse af, at der kunne være grobund for at opstarte et lokalt spejderfællesskab. Ud fra den viden, vi havde indsamlet om lokalsamfundet, kunne vi bakke op om Niels' antagelse, da vi også havde været i kontakt med en del familier, der gav udtryk for, at de savnede et fællesskab for de lokale børnefamilier.

Vi hjalp Niels med at konkretisere idéen om at opstarte en familiespejdergruppe ved først at stille undersøgende spørgsmål omkring målgruppen og deres nuværende interesser, praktiske forhold i forhold til det at etablere en spejdergruppe samt Niels' umiddelbare tanker om forankring af det nye fællesskab. Det blev hurtigt tydeligt, at Niels selv kunne stå for formidlingen og invitere relevante deltagere ind i det nye fællesskab, men han havde brug for hjælp til at planlægge de konkrete spejdermøder.

I tæt samarbejde med Niels strukturerede vi et forløb for de første møder for den nye spejdergruppe med titlen "Naturen omkring jer". Vi aftalte, at biblioteket ville deltage ved fire udvalgte møder. Sammen fandt vi frem til nogle faste ritualer for møderne, fx flaghejsning og sang, som kunne skabe genkendelighed for børnene og understøtte opbygningen af det nye fællesskab. Vi hjalp desuden med at finde tema og udarbejde drejebøger for de enkelte møder, som sikrede, at der var enighed blandt de involverede frivillige om, hvilke aktiviteter dagens møde skulle indeholde. Under de møder, hvor biblioteket var med, stod vi bl.a. for at introducere børnene for opslagsværker om dyr og højtlesning fra bøger, der omhandlede dagens tema.

Vi var påpasselige med ikke at facilitere alle møderne, da det var vigtigt, at den lokale aktør hurtigt fik erfaring med at planlægge og gennemføre spejdermøderne. De lokale havde generelt stort engagement og mentalt overskud, hvilket gjorde det let at involvere dem og hurtigt lade dem overtage diverse opgaver.

Fotograf: Helsingør Kommunes Biblioteker

Samarbejdet var desuden præget af en stor grad af tillid fra vores samarbejdspartnere, som også havde realistiske forventninger til, hvad vi som bibliotek kunne bidrage med. Det var en fordel, at vi fra starten var tydelige omkring, hvor lang tid vi kunne være involveret i forløbet, og hvornår de lokale kræfter selv skulle tage helt over.

Det var en positiv oplevelse at være med til at opstarte spejderfællesskabet, som hurtigt blev forankret i lokalsamfundet med god tilslutning fra de lokale familier. De lokale aktører gav selv udtryk for, at vi som bibliotek spillede en central rolle i forhold til etableringen, da vi gav dem det sidste skub, der skulle til for at igangsætte fællesskabet. For os som bibliotek var det en lærerig oplevelse at få erfaring med videns- og litteraturformidling i naturen, og vi fik gennem samarbejdet en god forståelse for målgruppen, som kunne bringes med ind i andre tiltag.

Opmærksomhedspunkter:

- Det er vigtigt at være realistiske omkring, hvad vi som bibliotek kan bidrage med og ikke mindst, hvad der giver mening, at vi bidrager med. Det kan være nemt for de lokale at overlade mange ting til os som kommunal aktør.
- Det kan være sårbart kun at fundere et nyt fællesskab på samarbejdet med én lokal aktør. Sørg gerne for tidligt i forløbet at give ansvar til flere lokale og etablere en ejerskabsfølelse, så flere lokale kan hjælpe hinanden undervejs.
- Det er oplagt at bruge samarbejdet til både at få nye erfaringer med, hvordan bibliotekets kompetencer kan bringes i spil i nye arenaer og til at få ny viden om målgruppen, der kan bringes tilbage til biblioteket og bruges i planlægningen af andre biblioteksaktiviteter.

Hjemme hos familien Sommerhave – inspirationsdag om hverdagsbæredygtighed

Sted: Ny Højen, Vejle Kommune

Metode: Ansvarliggørende samskabelse
– biblioteket sætter rammer, ansvar deles

Aktiviteter:

Efter den første kontakt i lokalområdet blev biblioteket kontaktet af familien Sommerhave, som ønskede at lave et arrangement om hverdagsbæredygtighed. Familien havde fået opmærksomhed i lokale medier omkring deres liv med færre ressourcer og en mere bevidst hverdag.

Henvendelsen blev ikke behandlet som en almindelig booking. Den blev set som en mulighed for at udvikle noget sammen. Der var allerede lokal interesse, og emnet lå inden for bibliotekets faglige styrker – særligt formidling af verdensmål, relevante materialer og aktiviteter for børn og familier.

Biblioteket definerede derfor en tydelig ramme: En inspirationsdag, hvor bæredygtighed blev koblet til hverdagsliv og lokale handlemuligheder. Der indgik formidling af materialer, aktiviteter med fokus på verdensmål og konkrete idéer, som familier kunne tage med hjem.

Erfaringer fra trin 1 og 2 havde vist, at hvis rammen er for åben, bliver processen utydelig. Derfor blev lokale aktører inviteret ind i en struktureret dialog:

- Hvad giver mening i Ny Højen?
- Hvem kan mobilisere deltagere?
- Hvilke lokale vinkler skal med?

Familien bidrog med erfaringer, fortællinger og netværk. Biblioteket stod for planlægning, materialevalg, struktur og aktiviteter.

Det var hverken et frit idéværksted eller et færdigt bibliotekstilbud. Det var fælles udvikling inden for klare rammer. Resultatet var en tydelig rollefordeling, fælles ejerskab, et realistisk ambitionsniveau og afstemte forventninger.

Opmærksomhedspunkter:

- Samskabelse fungerer, når rammen er klar. Det skaber tryghed – både for borgerne og for biblioteket.

Fotograf: Vejle Bibliotekerne

Vi havde idéen, men biblioteket hjalp os med at gøre den konkret og realistisk. Det føltes som et fælles projekt – ikke bare et oplæg.

— Rasmus, lokal beboer i Ny Højen

TRIN 3.B

Samskabelse med lokale aktører

Naturformidling udviklet med lokalt interessefællesskab

Sted: Grejs, Vejle Kommune

Metode: Faciliterende og ansvarliggørende samskabelse
– biblioteket skaber ramme og struktur

Aktiviteter:

I august 2024 afholdt Vejle Bibliotekerne et fællesmøde i samarbejde med Grejs Lokalråd. Formålet var at undersøge, om der kunne opstå konkrete interessefællesskaber, som kunne danne grundlag for fremtidige aktiviteter i samarbejde med biblioteket.

15 engagerede borgere deltog i mødet. Biblioteket faciliterede en struktureret idé-udviklingsproces, hvor deltagerne arbejdede med deres egne visioner og ønsker for lokalsamfundet. Allerede fra begyndelsen blev det tydeliggjort, hvad bibliotekets mulighedsrum var – både i forhold til faglighed, tid og ressourcer. Det skabte gennemsigtighed for deltagerne og gav samtidig biblioteket et realistisk grundlag for at vurdere, hvilke behov der kunne understøttes inden for de kompetencer og rammer, der var til rådighed.

I stedet for at spørge bredt "Hvad vil I have?", blev processen bygget op omkring konkrete og afgrænsede spørgsmål: Hvad betyder noget i jeres hverdag? Hvad vil I styrke i Grejs? Hvad kan I selv være med til at løfte? På den måde blev idéerne både forankret i borgernes egne interesser og holdt inden for et niveau, hvor

biblioteket faktisk kunne bidrage kvalificeret. Det viste sig hurtigt, at særligt børnefamilierne havde et fælles ønske om at skabe flere aktiviteter for børn – især med fokus på den flotte natur, der omkranser Grejs. På baggrund af mødet blev der etableret et konkret interessefællesskab under overskriften "Et godt sted at vokse op".

Bibliotekets rolle var ikke at definere indholdet, men at skabe en tydelig proces. Det betød:

- At strukturere mødet og sikre fremdrift
- At hjælpe deltagerne med at konkretisere idéer
- At tydeliggøre roller og næste skridt
- At tilbyde sparring og koble idéer til bibliotekets faglighed

Det nye interessefællesskab organiserede sig selv efter mødet, og fire deltagere tog ansvar for at arbejde videre. Biblioteket forblev sparringspartner og bindeled.

En vigtig erfaring var, at borgerne engagerer sig mere, når de organiseres omkring konkrete interesser frem for brede, abstrakte målsætninger.

Fotograf: Vejle Bibliotekerne

Samtidig blev det tydeligt, at biblioteket har en vigtig rolle som neutral platform og procesfacilitator. Vi kan samle mennesker omkring en fælles interesse – særligt når det knytter sig til kultur, natur eller børneliv – og hjælpe med at omsætte engagement til handling.

Et konkret resultat af interessefællesskabet blev senere en naturvandring i Østbjerglund med fokus på børn og natur – et eksempel på, hvordan en faciliteret proces kan føre til konkrete aktiviteter.

Opmærksomhedspunkter:

- Biblioteket kan hjælpe med at skabe fællesskaber, hvis de samles omkring en fælles og meningsfuld interesse. Men der skal være struktur, tydelige rammer og opfølgning – især i opstartsfasen.
- Når visioner bliver omsat til håndterbare fællesskaber, opstår der ejerskab og vedholdenhed.

Vi blev taget alvorligt, fordi vi selv fik lov til at formulere, hvad vi ønskede for vores børn. Samtidig hjalp biblioteket os med at få det ned på jorden.

— Anne, lokal beboer i Grejs

Grejs Byfest – understøttelse af årlige traditioner i lokalsamfund

Sted: Grejs, Vejle Kommune

Metode: Faciliterende og ligeværdig samskabelse

Aktiviteter:

Grejs Byfest er en fast, tilbagevendende tradition med stærk lokal forankring. I stedet for at skabe noget nyt valgte biblioteket at understøtte det, der allerede samlede borgerne. Når en tradition allerede fungerer, er ønsket og målgruppen tydeligere – og forankringen lettere.

I dialog med styregruppen blev det afklaret, hvordan biblioteket kunne bidrage inden for den eksisterende ramme. Det var vigtigt, at byfesten forblev lokalt ejet. Biblioteket bidrog med fagligt indhold og facilitering. Styregruppen bidrog med lokal koordinering og integration i programmet.

Der blev etableret en synlig base – fx en pavillon – hvor biblioteket kunne møde borgerne i øjenhøjde. Formatet var fleksibelt og tilpasset den uformelle stemning. Samskabelsen bestod i at styrke noget eksisterende – ikke i at overtage det.

Rollefordelingen var klar: Byfesten var rammen. Biblioteket var medspiller. Arbejdet var mindre ressourcekrævende end at etablere et nyt initiativ. Organiseringen og publikum var allerede på plads. Den årlige gentagelse gør forankringen stærk. Samarbejdet kan justeres og forbedres over tid. Relationer opbygges gradvist. For biblioteket betyder det, at man kan være synlig og relevant i lokalsamfundet uden at starte fra nul – og uden at belaste organisationen unødigt.

Opmærksomhedspunkter:

- At understøtte en eksisterende årlig tradition kan være en effektiv og realistisk måde at indgå i lokalsamfundets fællesskaber på – med høj legitimitet og god mulighed for langvarig forankring.

Det fungerede, fordi biblioteket kom ind som en medspiller og tilpassede sig byfestens rammer. Det styrkede programmet uden at ændre på traditionen.

— Morten, lokal beboer i Grejs

TRIN 3.C

Det strukturelle samarbejde

Vaskekonerne i Nødebo – lokalhistorisk forløb for børnehaver

Sted: Nødebo, Hillerød Kommune

Metode: Strukturelt samarbejde mellem bibliotek og to daginstitutioner

Aktiviteter:

I Hillerød Kommune ønskede vi at samarbejde med to daginstitutioner i byen Nødebo. Vi ønskede at undersøge Nødebos lokalhistorie sammen med børnene og deres pædagoger for på den måde at sætte fokus på det særegne ved netop deres by. Vores håb med den lokalhistoriske vinkel var desuden, at den havde et samlende potentiale, som kan binde generationer sammen, og at lokalhistorien ville blive delt mellem børn, voksne og ældre i byen.

Vi startede projektet med et fælles indledende møde med begge daginstitutioner. Til mødet var der to pædagoger til stede samt lederne fra begge institutioner. Lederne var vigtige i opstarten af samarbejdet, da de var med til at afgøre, hvor meget tid pædagogerne havde til rådighed i projektet.

På det første møde lavede vi også en undersøgelse af det lokalhistoriske materiale sammen med børnene. Vi havde forskellige lokalhistoriske billeder med, og ud fra dem lavede vi en dialogisk-billedsamtale. Herfra kunne vi følge børnenes interesser og sammen med pædagogerne vælge et emne. Vi valgte at arbejde med vaskekonerne fra Nødebo, som vaskede tøj i Esum Sø.

Opgavefordelingen mellem biblioteket og pædagogerne var, at vi sammen hele tiden

evaluerede og aftalte, hvad vores næste aktivitet med børnene skulle være. Biblioteket udviklede herefter de lokalhistoriske forløb/aktiviteter. I tiden mellem vores besøg i børnehaverne arbejdede pædagogerne videre med det lokalhistoriske tema. De talte om billederne af vaskekoner, vaskede beskidt tøj, sang vaskesange m.m. Biblioteket havde ligeledes ansvaret for planlægning og projektstyringen. Denne arbejdsfordeling gav bedst mening i denne sammenhæng efter aftale med lederne om, hvad pædagogerne havde af tid i en travl hverdag.

Når vi besøgte børnene i Nødebo, samlede vi altid begge institutioner for at skabe et nyt børnefælleskab mellem de to institutioner, som ikke i forvejen havde en stor tradition for at samarbejde eller mødes på tværs.

Efter et par besøg med vaskeaktiviteter i børnehaverne, tog vi på en lokalhistorisk vandring med børnene. Vi tog ned til Esum Sø med dem alle og skulle nu på en skattejagt for at finde de steder, hvor vaskekonerne havde vasket i gamle dage. I samarbejdet med Nødebos børnehaver ville vi gerne fra starten lave en stor afslutning – en fest, hvor vi kunne invitere resten af byen, børnenes søskende og deres forældre.

Fotograf: Isabella Aleksandra Fuchs

Derfor inviterede vi til Store vaskedag på Nødebo Kro. Her skulle børnene fra begge daginstitutioner, deres forældre og resten af byen inviteres til en stor fest, hvor børnene var eksperter på historien. Med vaskebaljer, sæbespånere, tørresnore og børneteater havde vi en fantastisk eftermiddag med 120 deltagere.

Opmærksomhedspunkter:

- I samarbejdet med daginstitutionerne er det meget vigtigt at få forventningsafstemt løbende ift. hvilken tid man har til at deltage i samarbejdet. Den tid, man har i starten, kan ændre sig undervejs, og pædagogernes hverdag er uforudsigelig.
- Vær nysgerrig på ledernes og pædagogernes motivation for samarbejdet og lad deres motivation sameksistere med din egen.
- Vær bevist om ikke altid selv at tage den faciliterende rolle. Lad pædagogerne tage styringen og trød selv i baggrunden og oplev sammen med børnene.
- Lav en plan for, hvordan man kan holde relationen med daginstitutionen ved lige. I et tæt samarbejde får man opbygget en særlig relation til både ledere, pædagoger og børn. Denne er værdifuld at bygge videre på i andre projekter på biblioteket.

Et arrangement som Store Vaskedag er et fint bidrag til at styrke fællesskabet i byen og er med til at gøre institutionerne og det pædagogiske arbejde mere synligt. Det, at forældre, bedsteforældre og så videre kommer og er med i projekter, gør også, at børnene føler sig som betydningsfulde deltagere, og de mærker, at vi har fælles interesser og støtter hinanden.

— Marianne, leder af daginstitutionen Troldehøjen i Nødebo

Bogambassadørkorps

Sted: Svenstrup, Slagelse Kommune

Metode: Ansvarliggørende samskabelse

Aktiviteter:

I oktober 2025 indgik dagtilbuddet Kildebakken i Tårnborgh og Slagelse Bibliotekerne en aftale om at afprøve et nyt bogudlån for forældre og børn. Formålet var at gøre biblioteket mere nærværende og tilgængeligt i borgernes egen hverdag – og særligt i børnenes nære miljø.

Bogudlånet bestod af en mobil bogvogn med omkring 80 bøger – både pegebøger og billedbøger – samt en kort instruks til forældrene om, hvordan man kunne låne bøger via "Biblioteket"-appen.

I den første periode stod bogudlånet næsten stille. Det var primært det pædagogiske personale, som brugte bøgerne sammen med børnene. Forældrene benyttede ikke muligheden for udlån i hverdagen.

For at skabe synlighed omkring bogvognen og inspirere forældrene til at tage bøger med hjem, afholdt biblioteket derfor en julekomsammen i Kildebakken. Her blev vognen fyldt med julebøger, og arrangementet blev annonceret på Aula. I tidsrummet 13.30 – 15.30 kom 23 familier forbi til højtlesning, bogsnak, småkager og introduktion til appens funktioner.

Julekomsammenen skabte et markant ryk – ikke nødvendigvis i app-udlån, men i den daglige brug af bøgerne: Mange børn og forældre begyndte at tage én bog med hjem om dagen.

På initiativ af Kildebakken blev bogstationen efterfølgende udvidet med:

- en udstillingsreol med udvalgte bøger og bibliotekets flyers
- en lille sofa til læsestunder
- en tydelig placering i fællesrummet

Som forsøgsordning bliver bogsamlingen nu udskiftet hver måned af frivillige forældre, Bogambassadører, som afleverer bøgerne på Slagelse Bibliotekerne og afhenter en frisk forsyning af bøger til børnene og deres voksne i Kildebakken. Dagtilbuddet låner hele bogsamlingen samlet. Forældre kan låne bøgerne hjem via "Biblioteket"-appen, og bøgerne 'afleveres' igen ved at dagtilbuddet låner dem tilbage via appen.

Vi har et godt samarbejde kørende med god kommunikation. Det er et givende stykke "frivilligt arbejde", hvor vi forældre er med til at frembringe en god og sund læselyst hos vores børn! Jeg er glad for, at Slagelse Kommune har denne mulighed, for det tager de sidste få undskyldninger fra os fortravlede forældre!

— Mette, frivillig bogambassadør

Opmærksomhedspunkter:

- Børnene har taget bogudlånet til sig som deres bibliotek. De vælger bøger og bruger dem aktivt i hverdagen.
- Personalet i Kildebakken har fået stærkt medejerskab og bruger selv bogstationen i det daglige.
- Julearrangementet viste, at synlighed koblet med en fælles aktivitet øger forældrenes engagement og udlån af bøger.
- Start med at introducere brugen af appen til udlån. Det er svært at vænne forældre og børn til at bruge appen til udlån, når de først har vænnet sig til at låne bøgerne frit.

TRIN 4

Formidling

Synliggørelse af lokalhistorisk vandring i Thise

Sted: Thise, Brønderslev Kommune

Metode: Desk research af kommunikationskanaler, analyse af målgruppe, samskabelse, formidling

Aktiviteter:

I Brønderslev Kommune satte vi os for at undersøge, hvorvidt vi som bibliotek kunne være med til at understøtte et lokalt ønske om et lokalt forankret arrangement, og i givet fald hvad vores rolle kunne være i det. En beboer i landsbyen Thise havde et ønske om at planlægge og gennemføre en lokalhistorisk vandring i Thise Bakker, som ligger i forlængelse af landsbyen Thise. Bibliotekets rolle blev i den forbindelse at hjælpe med at sætte de relevante aktører i byen sammen, og ikke mindst at bidrage med formidling både inden arrangementet og efterfølgende for at understøtte deltagelse og synliggøre initiativet. Vandringer blev til i et samarbejde mellem lokale ildsjæle, Thise Lokalhistoriske Arkiv, menighedsrådet ved De4Kirker, Thise Borgerforening og Brønderslev Bibliotek. Selve ejerskabet for udarbejdelsen af vandringen lå primært hos de lokale aktører, mens biblioteket bidrog med sparring, koordinering, afviklingen og kommunikationen.

Inden arrangementet afdækkede vi, hvor kommunikationen i lokalsamfundet foregår. Vi fandt frem til nogle meget aktive lokale Facebook-grupper, et velbesøgt forsamlingshus, en lokal skole og børnehave, det lokale sogneblad og generelt mund-til-mund-netværk. Da målgruppen primært var lokale borgere med interesse for historie og natur, blev det vurderet, at det ville være relevant at dele det i de lokale Facebook-grupper, det lokale sogneblad og at lave plakater, som kunne komme op i forsamlingshuset og lignende steder. Biblioteket bidrog med tekst, praktisk information og håndtering af tilmelding. Der blev desuden sendt en pressemeddelelse til lokalavisen for at nå ud til endnu flere borgere.

Efter arrangementet arbejdede vi med at dele den gode oplevelse og det samarbejde, som initiativet udsprang af. Der blev taget billeder under vandringen, som efterfølgende

blev delt på bibliotekets egne kanaler med fokus på samarbejdet og de lokale kræfters engagement. Samtidig blev der arbejdet på en artikel til sognebladet. Formålet var både at dokumentere aktiviteten samt at vise, hvordan biblioteket kan og vil understøtte lokale initiativer.

Erfaringerne fra denne case var særligt, at de lokale netværk og platforme er vigtige at få i spil, når det drejer sig om aktiviteter med lokal forankring. I denne sammenhæng viste de lokale kanaler sig at have mindst lige så stor (og muligvis større) effekt end bibliotekets egne platforme.

Opmærksomhedspunkter:

- Det er væsentligt at afklare rollefordeling omkring kommunikation og afsender tidligt i samarbejdet mellem bibliotek og samarbejdspartner.
- Det er vigtigt at have ens målgruppe for øje. Hvem er det, man ønsker at kommunikere til?
- Bibliotekets egne platforme kan næppe stå alene i mindre lokalsamfund. De lokale kommunikationskanaler bør prioriteres højt fra start.

Fotograf: Brønderslev Bibliotek

Forny et omtale af Boeslunde Mindepark

Sted: Boeslunde, Slagelse Kommune

Metode: Faciliterende samskabelse med borgeren som primær driver

Aktiviteter:

Initiativet til en koncert med fællessang i Boeslunde Mindepark opstod, da en nytillflyttet borger fra Boeslunde kontaktede biblioteket med ønsket om at skabe nyt liv i det historiske udendørs amfiteater i mindeparken.

Hun havde selv kompetencer og kontakter til at skabe kulturarrangementer og drømte om at etablere lokale fællesskaber omkring fortælling, musik og drama, men hun manglede sparring til, hvordan hun kunne realisere sin vision. Borgeren var den primære drivkraft i hele processen. Hun stod selv for at rekruttere kunstnerne og kulturaktører til koncerten og skaffede sponsorater fra lokale virksomheder. Bibliotekets rolle blev at fungere som sparringspartner og facilitator. Sammen med borgeren blev der skabt klarhed over organisationsformer, økonomiske muligheder og potentielle samarbejdspartnere.

Biblioteket var med til at invitere lokale aktører som lokalrådet, menighedsrådet og foreninger ind i processen, så projektet kunne få bredere opbakning i landsbyen. Entreprenørservice blev også involveret i projektet og klargjorde parken, sørgede for åbne toiletter og skabte ordentlige rammer for arrangementet. Lokale frivillige trådte til på dagen og hjalp med praktiske opgaver, hvilket var med til at understøtte oplevelsen af lokal sammenhængskraft i forbindelse med projektet.

Biblioteket bidrog især med PR-arbejde og synliggørelse af arrangementet gennem kommunale kommunikationskanaler, mens borgeren spredte budskabet gennem lokale platforme og stod for kontakt til pressen.

Koncerten blev gennemført i starten af maj og tiltrak omkring 130 deltagere, hvilket var en stor succes, ikke mindst fordi PR for arrangementet kun kørte i 14 dage, og aktiviteten lå midt i konfirmationssæsonen.

Erfaringerne førte til planlægningen af en ny familiekoncert i juni 2026 i samarbejde med Slagelse Kommunes Kultur- og Natursekretariat, Slagelse Musikhus, Slagelse Naturskole og kommunens biodiversitetskonsulent. Kommunen undersøger desuden nye tiltag for at forbedre skiltningen til mindeparken, og naturskolen har vist interesse for at integrere flere naturaktiviteter i området.

Opmærksomhedspunkter:

- Intern formidling i kommunen er også vigtig. Casen viser, at det ikke kun er borgerrettet kommunikation, der skaber værdi. Løbende intern formidling i kommunen, i dette tilfælde fx til entreprenørservice, kulturfællesskabet, naturvejledere og andre relevante aktører, kan være med til at sikre fortsat synliggørelse samt kommunalt medejerskab og ansvar for lokalområdet.

Samarbejdet med Liv i Landsbyen og Slagelse Bibliotek har været fuldstændig uundværligt og haft en direkte indflydelse på brugen af og interessen for Mindeparken – den har fået omtale i medierne igen, og ønsket om et skilt, der viser, at der overhovedet ligger en scene, er også i gang med at blive til virkelighed. Jeg er utroligt taknemmelig, og det tror jeg, jeg kan sige, at hele byen er. Jeg glæder mig til at skabe mange flere events i samarbejde med dem.

— Ida, den initiativrige borger fra Boeslunde

Fotograf: Slagelse Bibliotekerne

Dette projekt er blevet støttet af

